

Ўзбекистан Республикасы Илимлер Академиясы
Қарақалпақстан бөлиминин

ХАБАРШЫСЫ

Журнал 1960-жылдан баслап шығып атыр

Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академияси
Қорақалпоғистон бўлимининг

АХБОРОТНОМАСИ

Журнал 1960 йилдан нашр қилинмоқда

ВЕСТНИК

Қарақалпақского отделения
Академии наук Республики Узбекистан
Журнал издается с 1960 года

№ 3
(280)

Нукус-2025

LIRIKALIQ SHİĜARMANÍ TALLAWDA ÁDEBIY TALQÍN PARADIGMALARÍ

Tleuniyazova G.B.

*Ózbekstan Respublikasi Ilimler akademiyası Qaraqalpaqstan bólimi
Qaraqalpaq gumanitar ilimler ilim izertlew instituti, Nókis qalası*

Ádebiy teksti teoriyalıq hám ámeliy jaqтан talqılaw hám onıń mánilik qatlamların ashıw – ádebiyattanıw iliminiń tiykarǵı wazıypalarınan biri. Bul proceste túrli dáwirlerde qalıplesken baǵdar hám metodlar úlken áhmiyetke iye. Hár bir baǵdar yamasa metod ádebiy shıǵarmaǵa belgili bir kózqarastan qatnas jasaw imkaniyatın beredi. Kórkem teksti tallawda talqılaw (talqın) túrleri arasındaqı úylesimlilik hám integraciya ilimiy izleniwlerdiń nátiyjeliligini arttıradı. Sonlıqtan, ádebiyattanıw ilimindegi túrli talqın (talqılaw) túrleri hám olardıń teoriyalıq tiykarları, óz ara baylanıslılıǵı máselelerin sistemalı túrde úyreniw áhmiyetli.

Házirgi ádebiyattanıw iliminde ádebiy teksti túsindiriwde qollanılatawǵın kózqaraslar hám usıllar oǵada kóp bolıp, olardı xızmetine, mazmunına, maqset hám wazıypasına qaray shártli túrde bir neshe toparǵa birlestiriw múmkin. Olardı wazıypasına qaray shártli túrde eń tiykarǵı úsh baǵdarǵa ulıwmalastırsaq boladı:

Estetikalıq baǵdarlarǵa tiykarlangan talqınlar; 2) Metodologiyalıq talqınlar; 3) Sociallıq-mádeniy talqınlar.

Estetikalıq baǵdarlarǵa tiykarlangan talqınlar kórkem shıǵarmanıń poeziyalıq tábiyatın, súwretlew sistemasın hám ulıwma kórkem estetikalıq áhmiyetin anıqlawǵa qaratıladı. Oǵan modernizm, postmodernizm, avangardizm sıyaqlı baǵdarlarǵa tiykarlangan talqın túrleri kiredi.

Modernistlik talqılaw shıǵarmanıń ishki ruwxıy jaǵdayları, subyektiv tásirler hám kórkem formadaǵı jańalıqlarǵa itibar qaratadı. Modernist jazıwshılarda haqıyqatlıq subyektiv qabıl etilgen halda kórinedi, sol sebepli bul talqılawda individual pikirlew jetekshiligi bayqaladı [1].

Postmodernistlik talqılaw – mánilerdiń kóp qırılıǵı, tekst ishindegi parodiya, intertekstlilik baylanıslar hám mániniń salıstırılmalılıǵın ashıwǵa qaratıladı. Bul talqılaw túri shıǵarmanıń turaqlı mániske iye emesligin, yaǵnıy, hár qıylı oqıwshılarda túrlishe talqılanatıwın tiykarlaydı. Bunda oqıwshınıń shıǵarmanı qabıl etiw, túsiniwine baslı diqqat qaratıladı [2; 3].

Avangard talqılawda bolsa dástúriy kórkem formalardı biykarlaw, tájiriyebe usıllarınıń qollanıwı hám estetikalıq normalardan shıǵıp ketiw jaǵdayları tiykarǵı orında turadı [4:11-14].

Metodologiyalıq talqın túrleri – belgili ilimiy mektep yamasa teoriyalıq paradigma (strukturalizm, modernizm, postmodernizm, germenewtika hám basqalar) tiykarında ámelge asırılatawǵın talqılawlar bolıp, ádebiy teksti ilimiy tiykarda tallaw imkaniyatın beredi.

Strukturalıq talqılaw teksti belgili bir sistema sıpatında úyrenedi. Shıǵarma personajları, syujet,

kompoziciya hám kórkem birlikler óz ara baylanıslı tallanadı. Sossyurdıń til teoriiyası hám Levi-Strosstıń mif analizi bul baǵdardıń tiykarǵı tamirlarınan esaplanadı [5; 6].

Postsrukturalıq talqılaw tekstiń mánis qatlamların sheksiz talqılaw imkaniyatın ashadı. Derrida teoriiyasına muwapıq, hár qanday tekste mánis turaqlı keshiktirilgen («difference») halda kórinedi. Sonıń ushın postsrukturalıq talqılawda tekst mánileriniń kóp qırılıǵı jetekshilik etedi [7; 8].

Germenewtikalıq talqılawda ádebiy shıǵarma tariyxı, dóretywshiniń maqseti hám mádeniy kontekst tiykarında ańlanadı. Gadamerdiń «sırtqı dúnyanı túsiniw» teoriiyası bul baǵdardıń teoriyalıq tiykarı esaplanadı [9; 10].

Kognitiv talqılaw – ádebiyatta insan pikirlewi, ańlawı hám metaforalardıń ornın úyrenedi. Lakoff hám Djonson teoriiyasına sáykes, ádebiy metaforalar insannıń dúnya haqqındaǵı konceptual pikirlewin sáwlelendiredi. Usı jaǵınan kognitivlik talqılaw tekstiń mánisin tek estetikalıq emes, al psixologiyalıq hám aqlıy procesler menen baylanıstıradı [11; 12].

Psixanalitikalıq talqılaw bolsa Freyd hám Yung teoriiyalarına súyenedi. Onda shıǵarmadaǵı obrazlar hám waqıyalar dóretywshiniń sanasız procesleri, arxetipler hám ruwxıy kompleksleri menen túsindiriledi [13; 14; 15].

Sonıń menen birge, modernizm hám postmodernizmdi estetikalıq baǵdarǵa da, metodologiyalıq baǵdarǵa da kirgiziw múmkin. Eger biz shıǵarmanıń kórkemlik ózgesheligin (forma, stil, súwretlew sisteması) sóz etetuǵın bolsaq, estetikalıq tallaw, eger olardı ilimiy teoriya, izertlew usılı sıpatında qollanatawǵın bolsaq, metodologiyalıq talqın wazıypasında keledi.

Sociallıq-mádeniy talqılawlar – ádebiy shıǵarmanı tariyxıy-sociallıq sharayatlar, mádeniy dástúrler hám jámiyetlik procesler menen úzliksiz baylanısta kórip shıǵıwǵa tiykarlangan kózqaraslar bolıp, bul jóneliste de bir qansha talqın túrleri bar.

Marksistlik talqılawda shıǵarma arqalı jámiyetlik-siyasiy qatnasıqlar, klasslıq güres hám hákimiyat sistemaları ashıladı. L.Goldmannın «genetikalıq strukturalizm» teoriiyası bul baǵdarda úlken áhmiyetke iye [16; 17].

Feministikalıq talqılaw hayal obrazı, genderlik teńlik hám sociallıq diskriminaciya máselelerin úyreniwge baǵdarlangan. E.Shovalter hám S. de Bovuardıń jumisları bul talqılawdıń teoriyalıq tiykarın quraydı [18; 19].

Postkoloniallıq talqılaw koloniallıq miyras, milliy ózlik hám mádeniy gárezsizlik máselelerin ashıwǵa qaratılǵan. E.Saidtıń «Orientalizm»

shıǵarması bul baǵdardaǵı áhmiyetli derek bolıp esaplanadı [20].

Eko-kritikalıq talqılaw kórkem shıǵarma hám tábiyattıń qatnası, ekologiyalıq mashqalalardıń ádebiyatta sáwleleniwini úyrenedi. Bul talqılaw túri zamanagóy ádebiyatında jańa baǵdarlardıń biri sıpatında qalıpspekte [21].

Tómende házirgi qaraqalpaq lirikasında dóretiwshilik etip kiyatırǵan shayır S.Ibragimovtıń 1986-jılǵı «Besinshi máwsim» toplamında járiyalanǵan qosıǵın joqarıdaǵı ádebiy talqın teoriyalarına muwapıq tallawǵa háreket etip kóreyik.

Tańlarda baǵımda sayraydı bir qus –
ózin hesh daraqtan taba almayman –
ya ózin kóriwge umıtalmayman –
tańlarda baǵımda sayraydı bir qus.

Boz duman qozǵalıp atırǵan bir payt –
Tań jańa saz berip atırǵan bir payt –
túsimde mujiza hal bolǵan bir payt –
bir ózi baǵımdı jaylaydı bir qus.

Kewlimdi qáterge toltırǵan sesler –
gáhi háwij alıp, gá tınǵan sesler –
giya iyisinde anıǵan sesler –
tańlarda baǵımda sayraydı bir qus.

Gaybanam, sezetuǵın bolsań itimal –
seni tınlaytuǵın uyqısızlar bar –
seniń qurıyańa qarıydarlar bar –

meni jumbaǵına aynaldırǵan qus («Besinshi máwsim»). – Nókis: Qaraqalpaqstan, 1986. 22-b.).

Qosıqta lirikalıq qaharmannıń ruwxıy izleniwleri, tábiyat penen ishki qarım-qatnası hám metaforalar arqalı ańlatılǵan sezimleri jámlengen. Qosıq formasında dástúriy struktura saqlanǵan halda irkilis belgileri qatarlardıń kishi háripler menen jazılıwı sıyaqlı belgiler kózge taslanadı.

Strukturalıq talqın teoriiyası menen tallaytuǵın bolsaq, qosıq 4 bántten ibarat bolıp, hár bir bánttiń aqırında «bir qus» obrazı tákirarlanadı. Bul tákirar teksttiń strukturalıq úzliksizligin támiyinleydi hám qosıqtıń oraylıq simvolın – qus obrazın bekkemleydi. Birinshi bántte – sezim, ekinshisinde – tábiyat, úshinshisinde – hawaz, tórtinshisinde – ruwxıy simvol. Strukturalizmniń baslı belgisi – teksttiń ishki mexanizmin anıqlaydı hám onı universal dúzilis qaǵıydalarına baylanıstıradı. Yaǵnıy, kórkem tekst óz aldına shıǵarma sıpatında emes, al belgiler sisteması sıpatında qaraladı.

Kognitiv talqın boyınsha qosıqtaǵı «qus» insannıń ishki oy-pikiri hám ańlawın bildiriwshi konceptual metafora boladı. «Qus sayrawı» – ilham, ruwxıy azatlıq hám muhabbat seziminiń tımsalı. «Jumbaqqa aylanıw» – ómir hám muhabbat mánisiniń tolıq ańlap bolmaytuǵının kórsetedi. Dawıs – tınlawshınıń sanasında túrli jaǵdaylar (qáweter, házlik, tınıshlıq) oyatadı. Bul – kognitiv psixologiyadaǵı «dawıs arqalı ańlaw» konceptiyasına say keledi.

Modernistlik talqın boyınsha – qosıq modernizmge tán individual tájiriye hám jeke sezimler arqalı qurılǵan. Shayır «qus» obrazı arqalı óziniń ishki dramasını ashadı. «Jumbaq» – insan ómiriniń mánisin tabıwǵa umtılıwı. Qosıqta tek subyektiv

«men»niń sezimleri ústinlik etedi.

Qosıqtaǵı orfografiyalıq hám vizualıq-grafikalıq ózgeshelikleri de talqında áhmiyetke iye. Hár bir bánttiń tek birinshi qatarı bas hárip penen, qalǵan qatarları bolsa kishi hárip penen jazılǵan. Ulken hárip penen baslanǵan qatar tiykarǵı pikirdi belgileydi, qalǵanları bolsa onıń sezimi tarqalıwın támiyinleydi. Kishi háriptegi qatarlar qosıqqa lirikalıq ırǵaq baǵıshlaǵan. Bul óz gezeginde vizual ırǵaqtı jaratadı hám shayırdıń individual punktuaciyasını belgilegen. Mazmunlıq ierarxiya boyınsha birinshi qatar oray, qalǵan qatarlar onıń poeziyalıq sholıwı sıpatında kompoziciyalıq jaqtan birikken. Orfografiyalıq normadan shıǵıw qosıqtıń estetikalıq erkinligi hám subyektiv poetikalıq stilin bildiredi.

Postmodernistlik talqılaw boyınsha qosıqta mánilerdiń anıq shegarası joq: qus neni ańlatadı – muhabbat pa, ilham ba, yaqi ruwxıy ármanı ma? Bul mánilerdiń tarqalıwı postmodernizmge tán. Tákirarlawlar arqalı mánis hám bekkemlenedi, hám gúman astına qoyıladı. Shayır qus obrazı arqalı oqıwshıǵa túrli talqınlar imkaniyatın qaldiradı.

Poststrukturalıq teoriyaǵa muwapıq qosıqtaǵı mániler bir orayǵa jámlenbeydi, al tarqaladı. «Qus» – bir waqtıń ózinde hám tábiyat, hám ilham, hám muhabbat tımsalı. Qatarlar intertekstual ózgeshelikke iye: qus haqqındaǵı tımsal hár túrli mifologiyalıq hám ádebiy tekstlerdi esletiwı múmkin. Intertekstualıq itimalı: qus obrazı túrli ádebiy dástúrler menen baylanıladı (sufiy qus, xalıq awızeki dóretiwshiligindegi qus, zamanagóy lirikadaǵı qus). «Qus» bir waqtıń ózinde tábiyiy obraz, ruwxıy simvol hám metafizikalıq jumbaq sıpatında kórinedi.

Psixanalitikalıq talqın boyınsha qus – freydlik talqılawda sanadan tısqarı árman hám erkinlik simvoli. Onıń «jumbaqqa» aylanıwı – muhabbat hám ruwxıy umtılıstıń tolıq ańlanbaǵan bólegi. Qustıń dawısı – ishki «qumarlıqtıń» proekciyası (sáwleleniwı) sıpatında talqılanıwı múmkin.

Germenevtikalıq talqınǵa muwapıq qosıqtı oqıwshı hár qıylı túsiniwı múmkin:

– Bir oqıwshı ushın qus muhabbat tımsalı;

– Ekinshisi ushın ilham dáregi;

– Jáne biri ushın ruwxıy jubanish.

Hár bir oqıwshı óz tájiriyesinen kelip shıǵıp máni shıǵaradı.

Demek, bul qosıqta tábiyat, qus, tań obrazları arqalı sáwlelendirilgen lirikalıq qaharmannıń ishki izleniwleri orın alǵan bolıp, oraylıq obraz bolǵan qus obrazı hár qıylı talqılawlarda hár qıylı mániske iye boladı. Atap aytqanda, strukturalıq tallawda – kompoziciyanıń orayı, kognitiv analizde – qabil etiw hám sezim metaforası, modernistlik talqılawda – jeke azaptıń kórinisi, postmodernistlik talqılawda – mánilerdiń tarqalǵan simvoli, psixanalitikalıq talqılawda – sanadan tısqarı arızılardıń tımsalı. Demek, qosıq kóp qırlı mániye iye bolıp, hár qıylı teoriyalıq jantasıwlar arqalı onıń tereń qatlamları ashıladı.

Ádebiyattanıwda túrli talqılaw túrleriniń bar ekenligi shıǵarma máńisin kóp qırılı hám tolıq ańlaw imkaniyatın jaratadı. Modernizm, postmodernizm, avangardizm sıyaqlı estetikalıq baǵdarlar ádebiy procestiń estetikalıq-ruwxıy ózgesheliklerin belgilese, strukturalizm, poststrukturalizm, germenevtika, psixoanalitikalıq hám kognitivlik talqılawlar teksttiń ishki sisteması, máńis qatlamları hám de insan oy-pikiri menen baylanıslı táreplerin ashıwǵa xızmet etedi. Sonıń menen birge, marksistlik, feministik,

postkoloniallıq hám eko-kritikalıq baǵdarlar ádebiyattıń sociallıq hám mádeniy xızmetlerin sáwlelendiriwge baǵdarlangan. Usı kózqarastan, ádebiy tekstti tallawda birden-bir metod yamasa baǵdar menen shekleniw tolıq ilimiy nátiyge bermeydi. Shıǵarmanı bir neshe túrdegi talqılawlar arqalı tallaw onıń máńilik qatlamların tolıǵıraq ashıp beriwge, dóretiwshilik procestiń tariyxı hám zamanagóy áhmiyetin keń kólemde ańlawǵa múmkinshilik beredi.

ÁDEBIYATLAR

1. Dettmar J.H. «Modernism» in The Oxford Encyclopedia of British Literature ed. by David Scott Kastan. Oxford University Press, 2006.
2. Lewis, Barry. Postmodernism and Literature // The Routledge Companion to Postmodernism. NY: Routledge, 2002. P. 123.
3. Ильин И.П. Постмодернизм от истоков до конца столетия. Эволюция научного мифа. – М.: Интрада, 1998.
4. Зверев А.М. Авангардизм // Литературная энциклопедия терминов и понятий. – М.: Интелвак, 2001. С. 11–14.
5. Clarke, Simon. The Foundations of Structuralism: A Critique of Lévi-Strauss and the Structuralist Movement. – N.J.: Barnes & Noble, 1981. – ISBN 0-389-20115-4.
6. Culler, Jonathan. Barthes: A Very Short Introduction (англ.). – Oxford: Oxford University Press, 2002. – ISBN 0192801597.
7. Дьяков А.В. Проблема субъекта в постструктуралистской перспективе: онтологический аспект. – М.: Курский ин-т социального образования, 2005. – 600 с.
8. Ильин И.П. Постструктурализм, деконструктивизм, постмодернизм. – М.: Интрада, 1996. – 256 с.
9. Шлейермахер Ф. Герменевтика. СПб, Европейский дом, 2004. – с.242.
10. Художественная рецепция и герменевтика. Теории, школы, концепции (критические анализы) / Отв. ред. Ю.Б. Борев. – М.: Наука, 1985.
11. Лозинская Е.В. Литература как мышление: когнитивное литературоведение на рубеже XX-XXI веков: Аналитический обзор. – М.: ИНИОН РАН, 2007. – с. 160.
12. Gavins, Joanna and Gerard Steen. Cognitive Poetics in Practice. London: Routledge, 2003.
13. Ганин В.Н. Психоаналитическая критика как литературоведческий метод // Информационный гуманитарный портал «Знание. Понимание. Умение». 2013. № 3 (май–июнь).
14. Фрейд Зигмунд Достоевский и отцеубийство. Под ред. Р.Ф. Додельцева и К.М. Долгова, пер. Р.Ф. Додельцева // З. Фрейд. Художник и фантазирование. – М.: Республика, 1995.
15. Barthes, Roland. Trans. Stephen Heath. “The Death of the Author.” The Norton Anthology of Theory and Criticism. Ed. Vincent B. Leitch. New York: W.W. Norton & Company, 2001.
16. Виноградов И. Вопросы марксистской поэтики. – Л.: Художественная литература, 1936.
17. Поспелов Г. Методологическое развитие советского литературоведения. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1967.
18. Mary Jacobus, Reading Woman: Essays in Feminist Criticism (New York: Columbia University Press, 1986).
19. Жеребкина И. «Прочти моё желание...»: Постмодернизм, психоанализ, феминизм. – М.: Идея-Пресс, 2000.
20. Шафранская Э.Ф. Колониальная и постколониальная литература: терминология и содержание // Филология и культура. – 2019. – Вып. 1 (55). – С. 203–211.
21. Мортон Т. Экокритика. Versus. Том 2, № 4 (2022). 34-61. <https://doi.org/10.58186/2782-3660-2022-2-4-34-61>.

Lirik asar tahlilida adabiy talqin paradigmalari

Tleuniyazova G.B.

O‘zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi Qoraqalpog‘iston bo‘limi Qoraqalpoq gumanitar fanlar ilmiy-tadqiqot instituti, Nukus

Ushbu maqolada adabiyotshunoslikdagi turli yo‘nalish va metodologik talqinlar tahlil etilgan. Modernizm, postmodernizm, avangardizm kabi estetik yo‘nalishlar hamda strukturalizm, kognitiv yondashuv, germenevtika, psixoanaliz, poststrukturalizm kabi tahlil metodlarining o‘zaro farqlari va bog‘lanish nuqtalari ko‘rsatilgan. Asosiy e‘tibor adabiy matnni turli talqinlar asosida o‘qish imkoniyatlariga qaratilgan. Bir she‘r yoki romanni bir vaqtning o‘zida bir nechta metodologik yondashuv orqali tahlil qilish imkoniyati, shuningdek integrativ tahlil zarurati ilmiy asosda yoritilgan. Maqolada yo‘nalish asarning estetik xususiyatlarini, metod esa uning tahliliy qiyofasini belgilashi ta’kidlangan. Shu orqali adabiyotshunoslikda yangi nazariy izlanishlar uchun ilmiy va amaliy ahamiyatli xulosalar ishlab chiqilgan.

Литературные парадигмы анализа лирического произведения

Тлеуниязова Г.Б.

Каракалтакский научно-исследовательский институт гуманитарных наук Каракалтакского отделения Академии наук Республики Узбекистан, Нукус

В статье анализируются различные направления и методологические интерпретации в литературоведении. Рассмотрены эстетические направления – модернизм, постмодернизм, авангардизм, а также методы анализа – структурализм,

когнитивный подход, герменевтика, психоанализ, постструктурализм. Особое внимание уделяется возможностям интерпретации литературного текста с разных теоретических позиций. Подчеркивается необходимость интегративного подхода, позволяющего раскрыть как эстетические, так и когнитивные и смысловые аспекты произведения. Сделаны выводы, имеющие научное и практическое значение для дальнейших исследований в области литературоведения.

Literary analysis paradigms in the analysis of a lyrical work

Tleuniyazova G.B.

Karakalpak Research Institute of Humanitarian Sciences of the Karakalpak Branch of Academy of Sciences of Republic of Uzbekistan, Nukus

This article analyzes various directions and methodological interpretations in literary studies. It examines aesthetic movements such as modernism, postmodernism, and avant-garde, as well as analytical methods including structuralism, cognitive approach, hermeneutics, psychoanalysis, and post-structuralism. The main focus is on the possibilities of interpreting a literary text from different theoretical perspectives. The study emphasizes the necessity of an integrative approach that allows for uncovering the aesthetic, cognitive, and semantic dimensions of a work. The conclusions drawn have both scientific and practical significance for further research in literary studies.

САЙЛАЎБАЙ ЖУМАҒУЛОВ ДРАМАТУРГИЯСЫНДА ЖАНР МӘСЕЛЕСИ

Матмуратова Р.З.

Әжинияз атындағы Нөкис мамлекетлик педагогикалық институты

Хәр қандай дәуірдің мәдениаты, сиясаты, социал-экономикалық жағдайындағы өзгерістер, раўажланыўлар сол халыққа тийисли әдебиятқа тәсирин тийгизбеўи мүмкин емес. Ғәрезсизликтің дәслепки жылларында мамлекетлик системаның түптен өзгеріўи, идеологиялық бослықтың жүзеге келиўи адамларды бираз алағанда етти, көпшилик базар экономикасына басқышпа-басқыш өтиўдиң тийкарғы мәнисин бирден түсинбеди. Коллективлестирилген жәмийетке үйренген айырым адамлар мийнет етип күн көриўди қәлемеди, халықты жырып жеў, паракорлық сыяқлы айырым унамсыз иллетлер де жәмийетимизде көринип турды. Әдебият – халықтың айнасы. Әлбетте, бундай кубылыслар әдебият ўәкиллериниң де итибарынан шетте қалмады. Әсиресе, инсаният санасына тез жетип баратуғын сахналық көринислердиң жаратылыўы халық мәдениатын жоқарылатыўда тийкарғы қурал болды. Жеке инсан, жәмийет, сиясий шөлкемлер-улыўма халықтың санасында кәмил инсан хәм еркин пикирлик түсиниклери қәлиплести хәм раўажланды. Халық айнасы болған әдебият майданында еле де алға илгерилеўлер көзге көрине баслады. Жазыўшылар, соның ишинде драматурглер де заманға сай, әхмийетли машқалаларды сүүретлейтуғын хәр қыйлы тематикадағы шығармалар дәрете баслады. К.Рахмановтың «Ынжықтың мухаббаты» (1993), «Пайғамбар жасындағы күйеў», М.Нызановтың «Еки дүньяның әўереси», «Күлме маған», С.Жумағуловтың «Өтирик жинли», сыяқлы бир қатар комедиялар дәретилди хәм сахнаға қойылды. Булардың тематикасы, тийкарынан, социаллық турмысты сүүретлейтуғын мазмунда жазылды. Ғәрезсизликтен алдын дәретилген

О.Әбдирахмановтың «Өжет», К.Рахмановтың «Келин», «Ынжықтың мухаббаты» комедиясы авторлар тәрәпинен қайта исленип, заманға сай рәўиште қайта сахналастырылды.

Бул басқышта комедия жанры раўажланды. Бирақ, тилекке қарсы, дәретилген комедиялардың баспадан шығарылыўы бираз қыйыншылықларға ушырады. Сондай-ақ, бул дәуірде тек комедия жанрына емес, ал улыўма драматургияға халықтың қызығыўшылығы пәсейди. Сол ушын илимпазларымыз да бул мәселени шетлеп өтип кеткен болса керек. Айырым бир-еки илимий, шольў бағдарындағы мақалаларды есапқа алмағанда, драматургия бойынша илимий мақалалар дерлик жазылмады, диссертация көлеминде изертленилмеди. Негизинде, К.Рахманов, С.Жумағулов, Қ.Мәтмуратов, М.Нызанов, О.Әбдирахмановлардың комедиялары көлемли изертлеў жумысларын талап етип турған тың мәселелер. Әсиресе, К.Рахмановтың «Ынжықтың мухаббаты», С.Жумағуловтың «Экстрасенс», «Күйеўинди берип тур», «Өтирик жинли», Қ.Мәтмуратовтың «Өмирбек хәм Тазша», М.Нызановтың «Күлме маған», «Жезде», «Еки дүньяның әўереси», О.Әбдирахмановтың «Тирсеклер» (Өжет) комедиялары карақалпақ комедияларында көркемлиги жоқары шығармалар десек қәтелеспеймиз.

Б.Қазақбаев, С.Жумағулов, М.Нызановлардың интермедиялары телевидение хәм радиода бир неше жыллардан бери атқарылып келмекте. С.Жумағуловтың «Ата, дым жараспай тұрсыз», «Палкер», «Арзагөй сүүретши», «Өзимиздиң радионы-ақ тыңлайық», «Кемпирди қамсызландырыў» сыяқлы интермедиялар, М.Нызановтың «Қассапшыға ет